

بررسی نقش نشاط اجتماعی بر میزان مشارکت روستائیان در طرح‌های توسعه روستایی (مطالعه موردی: دهستان بناجوی شرقی شهرستان بناب)

احمد آفتاب^۱

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

مجتبی مفرح

عضو هیئت علمی گروه مهندسی معماری دانشگاه بناب، بناب، ایران

علی مجنون

مدرس گروه هنر و معماری دانشگاه بناب، بناب، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۱۲/۲۱

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۹/۲۴

چکیده

از آنجایی که نیروی انسانی به عنوان مهم‌ترین رکن توسعه محسوب می‌شود بنابراین میزان نشاط اجتماعی گذشته از تأثیرات جسمانی که بر وی دارد، موجب افزایش بازدهی نیروی کار از جمله از طریق مشارکت در روند برنامه‌ریزی توسعه روستایی می‌شود. با توجه به اهمیت نشاط اجتماعی، هدف پژوهش حاضر سنجش میزان نشاط اجتماعی و بررسی تأثیر آن بر میزان تمایل روستائیان به مشارکت، در روستاهای دهستان بناجوی شرقی از توابع شهرستان بناب می‌باشد. نوع تحقیق کاربردی و روش بررسی آن توصیفی - تحلیلی و همبستگی می‌باشد. گردآوری داده‌ها به روش پیمایشی و با استفاده از پرسشنامه جامع آکسفورد پس از انجام آزمون پایایی استفاده صورت گرفته است. که در آن با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی از طریق فرمول کوکران ۳۷۵ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده‌اند. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که همه روستاهای مورد مطالعه از سطح پایین نشاط اجتماعی برخوردار هستند؛ بطوریکه کاربرد تکنیک تحلیل عاملی بیانگر بیشترین تأثیرگذاری عامل اول (شامل سیزده متغیر: داشتن شور و شوق، احساس شادی و ...) بر مشارکت روستائیان می‌باشد. همچنین نتایج حاصل از رگرسیون خطی، تأثیر معنادار متغیرهای مورد استفاده بر میزان تمایل به مشارکت در روند توسعه روستایی را نشان می‌دهد. بنابراین می‌توان با برنامه‌ریزی و مشاوره به روستائیان در جهت افزایش میزان نشاط اجتماعی، مشارکت آنان را در میزان موفقیت طرح‌های عمرانی افزایش داد.

واژگان کلیدی: نشاط اجتماعی، مشارکت، توسعه روستایی، طرح عمرانی، دهستان بناجوی شرقی بناب

مقدمه

جوامع بشری در مسیر رشد و تعالی خود و برای نیل به توسعه (به معنای کلی کلمه) فراز و نشیب‌های بسیاری را طی کرده و مسیرهای زیادی را پیموده‌اند و در این حوزه آرمان اصلی، فراهم کردن شرایط مطلوب اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و غیره، برای تک‌تک افرا جامعه بوده است (طالب و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۲). اصولاً یکی از مهم‌ترین مسائل کشورها در دوره‌های مختلف، بررسی شیوه‌های بهبود و پیشرفت و در مجموع، توسعه مناطق روستایی است، و بر این اساس، توسعه روستایی نیز به‌عنوان یکی از زیر شاخه‌های توسعه و بلکه مهم‌ترین آن‌ها «فرآیندی چندبعدی است که موضوع آن بهبود ارتقای کیفیت زندگی اقشار فقیر و آسیب‌پذیر اجتماع روستایی است» (ازکیا، ۱۳۸۴: ۳۷). علاوه بر این، «مشارکت مردم» شرط اساسی عملی است که بخش از جنبه عملیاتی توسعه را تشکیل می‌دهد (کائوتری، ۱۳۷۹، ص ۳). در واقع می‌توان گفت مشارکت در فراگرد توانمندسازی افراد جامعه، بر سه ارزش بنیادی سهم کردن مردم در قدرت، راه دادن مردم به نظارت بر سرنوشت خویش، و بازگشودن فرصت‌های پیشرفت به روی مردم تأکید دارد (نوروزی و بختیاری، ۱۳۸۸، ص ۲۵۰). از طرفی امروزه واژه مشارکت کاربرد زیادی یافته و در زمینه‌های مختلف به کار گرفته می‌شود. بسیاری از برنامه‌ها هدف خود را جلب مشارکت سطح یا سطوحی از جامعه در اجرای طرح‌های توسعه قرار داده‌اند. (جمعه‌پور، ۱۳۷۳) از دهه ۱۹۵۰ میلادی که برای اولین بار واژه مشارکت و به دنبال آن مدیریت مشارکتی وارد ادبیات توسعه گردید تا به امروز، مشارکت و عوامل تأثیرگذار در آن، ابعاد وسیعی به خود گرفته است به طوری که امروزه مشارکت در روند توسعه به قدری اهمیت یافته است که به عقیده برخی از صاحب‌نظران توسعه بدون مشارکت افراد و ذینفعان در روند توسعه (تهیه، تدوین، اجرا) یا توسعه صورت نخواهد گرفت و یا در صورت دستیابی به توسعه پایدار نخواهد بود. چرا که هر کدام از بخش‌ها به تنهایی منابع ضروری و لازم را برای دستیابی به توسعه ندارند (میسرا و سور، ۲۰۰۵، ص ۵۴۵). امروزه اهمیت نقش مؤثر مردم و مشارکت آنها در حرکت به سمت توسعه پایدار روستایی بر کسی پوشیده نیست و روشن است که برای حرکت به سمت توسعه‌ای پویا و پایدار که متعلق به مردم امروز و نسل‌های آینده باشد، باید خود مردم از دسترسی به فواید توسعه احساس رضایت و عدالت کنند. همان‌ها هم باید تعیین کنند که ملاک موفقیت یا عدم موفقیت چیست (موسوی‌نژاد، ۱۳۸۲، ص ۴).

داشتن روحیه مشارکت افراد وابسته به عوامل متعدد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و روان‌شناختی می‌باشد که کارکرد هر کدام این عوامل فوق وابسته به زمان و مکان تغییر می‌کند. شادکامی اجتماعی نیز از آن جمله عواملی است می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلف قرار گیرد و متناسب با این تأثیرات در روند مشارکت یا عدم مشارکت افراد تأثیر مثبت یا منفی بگذارد. ولی تاکنون پژوهشی در مورد نقش و ارتباط نشاط اجتماعی با مشارکت روستائیان در طرح‌های توسعه روستایی صورت نگرفته است. با توجه به اهمیت و ضرورت مشارکت در مدیریت توسعه روستاها و از آن جمله روستاهای شهرستان بناب، هدف پژوهش حاضر یافتن پاسخ مناسب و مستدل به این پرسش است که

«اولاً بین نشاط اجتماعی و میزان مشارکت روستائیان در فرآیند برنامه‌های توسعه‌ای روستا ارتباط وجود دارد؟ و ثانیاً این ارتباط و همبستگی در چه حدی می‌باشد؟».

مبانی نظری

تحقق توسعه کشورها مستلزم بهره‌گیری از استعداد و توان و حضور فعالانه مردم و مشارکت آنان در مراحل مختلف فرآیند توسعه در جوامع محلی و ملی است (حیدری، ۱۳۹۳، ص ۸). مشارکت، مفهومی ذاتی در جوامع بشری است که برای تحکیم آن، نیاز به برنامه‌ریزی از پایین به بالا و ارتباط بین همه مؤلفه‌های موجود در این زمینه وجود دارد (وانگ و زونرونگ^۱، ۲۰۰۸، ص ۸۶). تأکید بر اصل مشارکت در برنامه‌ریزی به این دلیل است که توسعه بیش از هر چیز به انگیزش و یادگیری نیازمند است و در بهبود و کفایت مستمر توانایی‌های درونی تجلی می‌یابد، و این امر مستلزم مشارکت در تمامی مراحل یک برنامه‌ریزی توسعه‌ای است. مشارکت مورد نظر علاوه بر دوره طراحی برنامه‌ها، همه مراحل مطالعات، هدف‌گذاری، سیاست‌گذاری، ارزیابی، تأمین منابع، اجرا، نظارت و ارزشیابی را نیز در بر خواهد گرفت (رضوانی، ۱۳۸۳، ص ۲۱۴). در این میان مشارکت روستایی، به معنی برانگیختن حساسیت و نتیجتاً به معنی افزایش درک و توان روستائیان جهت پاسخگویی به طرح‌های توسعه و نیز تشویق به ابتکارات محلی است (اوکلی و مارسدن^۲، ۲۰۱۳: ۱۱). در این میان، لزوم پرداختن به مقوله احساس شادی و نشاط اجتماعی از آنجا ناشی می‌شود که به نظر می‌رسد، امروزه پیشرفت هر جامعه در گرو استفاده بهینه از نیروی انسانی آن جامعه است و یکی از مهم‌ترین اصول در حوزه مدیریت منابع انسانی، توجه به مقوله شادی و نشاط اجتماعی انسان‌هاست (رضادوست و همکاران، ۱۳۹۳، ص ۳۰).

از سال ۲۰۰۰ به بعد در نگاه سازمان ملل برای تعیین سطح توسعه‌یافتگی کشورها، متغیرهای شادکامی^۳، امید به زندگی، خشنودی و رضایت‌مندی افراد جامعه نیز به عنوان یک متغیر کلیدی وارد محاسبات شده است، به این صورت که اگر مردم یک جامعه احساس شادکامی، خشنودی و رضایت‌مندی نکنند، نمی‌توان آن جامعه را توسعه‌یافته (به‌ویژه در حوزه توسعه اجتماعی) قلمداد نمود (هزار جریبی و صفری شالی، ۱۳۸۹، ص ۳۲). سیلز^۴، از منظر روانشناختی - اجتماعی در پی بیان عوامل تأثیرگذار بر مشارکت است. به نظر وی، افراد در بطن نیروهای اجتماعی (منزلت، تعلیم، تربیت، مذهب و ...) محاط شده‌اند. سیلز معتقد است که سه دسته متغیر نیروهای اجتماعی، تفاوت‌های شخصیتی و محیط‌های اجتماعی به شدت با هم مرتبط و به یکدیگر آمیخته شده‌اند و هر تغییری در هر یک از آنها، مشارکت را کاهش یا افزایش می‌دهد، لذا اگر تحلیلی صرفاً مبتنی بر یکی از آنها باشد، گمراه کننده و ناقص است (نوروزی و بختیاری، ۱۳۸۸، ص ۲۵۴). در این میان شادکامی بر نگرش و ادراکات شخصی مبتنی است و حالتی مطبوع و دل‌پذیر است و از تجربه‌های مثبت و رضایت از زندگی نشات می‌گیرد (هیلس و آرگیل^۵، ۲۰۱۱، ص ۱۰۷۳). همچنین شادکامی را بر اساس سه مؤلفه همبسته با یکدیگر تعریف کردند: حداقل عواطف منفی، حداکثر عواطف مثبت و سطح بالای رضایت از زندگی. عاطفه مثبت، عاطفه منفی و رضایت از زندگی به عنوان شاخص‌های

1 - Wang and Zhenrong
1 - Oakley and Marsden
2 - Happiness
3 - Slize
4 - Hills and Argyle

ساختار زمینه‌ای هستند اما به طور معمول تنها یک بعد همبستگی نزدیکی با شادکامی دارد (لوردس^۱، ۲۰۱۲، ص ۲۰۹).

از دیدگاه روانشناسان اجتماعی مشارکت افراد در جامعه، برآیند ارتباط متقابل عوامل اجتماعی و روانشناختی می‌باشد بطوری‌که برخی از مؤلفان شادی و شادکامی را از عوامل مهمی می‌دانند که موجب می‌شود فرد احساس خوبی در مورد زندگی خود و دیگران داشته باشد؛ و افراد خوشحال دارای امید، تعمق، موفقیت‌های آموزشی و مهارتی، سطوح بالای علایق اجتماعی و کیفیت زندگی بهتری هستند (احمدی و پیرحیاتی^۲، ۲۰۱۲، ص ۲۷۰۳). در واقع افرادی که شاد هستند احساس امنیت بیشتری می‌کنند، آسان‌تر تصمیم می‌گیرند، دارای روحیه مشارکتی هستند و نسبت به کسانی که با آنان زندگی می‌کنند بیشتر احساس رضایت کرده و تمایل دارند که در کارهای دست جمعی با افراد اطراف خود مشارکت داشته باشند (مایرز، ۲۰۱۰، ص ۸). علاوه بر این به عقیده دانشمندان شادکامی اجتماعی موجب تحرک فیزیکی، شناختی، رفتاری و افزایش روحیه مشارکت‌پذیری افراد برای حضور در اجتماع می‌شود. (خوش کنش، ۱۳۸۶) و به عنوان نمونه انسان را با کار و فعالیت درگیر می‌سازد و اشتیاق به جنب و جوش و مشارکت و هدف‌گرایی را در وی تقویت می‌کند و این امر نیز بر افزایش شادکامی اجتماعی تأثیر می‌گذارد. یعنی اینکه شادکامی اجتماعی ضمن اینکه بر مشارکت تأثیرگذار است، از آن نیز تأثیر می‌پذیرد (پدرسن و اش‌میت^۳، ۲۰۱۰، ص ۱۰).

به اعتقاد میرز شادکامی ناشی از قضاوت و داوری انسان درباره چگونگی گذران زندگی چه به صورت تنها و چه به صورت دسته‌جمعی و مشارکتی می‌باشد (مایرز، ۲۰۱۰، ص ۲۱). نشاط اجتماعی در بهبود و افزایش همگرایی فرد با گروه از طریق مشارکت اثر کرده و باعث افزایش بهره‌وری افراد می‌شود. زیرا افراد با ارزنده سازی مهارت‌های خود، بیشتر با رویدادهای مثبت همراه می‌شوند تا اینکه خود را با رویدادهای منفی همراه کنند (پترسون^۴، ۲۰۰۹، ص ۶۷). لیوبومیرسکی، شلدون و شید معتقدند که هر فرد الگویی برای شاد و نشاط دارد که باعث می‌شود اتفاقات را به گونه‌ای تفسیر کنند که به حفظ و افزایش شادی کمک کرده و به زندگی وی معنا بخشیده و او را بیش از پیش در زمینه مشارکت اجتماعی قرار دهد زیرا فرد خواهد فهمید که با مشارکت در کارهای گروهی و افزایش جایگاه خود در جامعه به آرامش روحی رسیده و احساس شادی می‌کند (لیوبومیرسکی و همکاران^۵، ۲۰۰۵، ص ۸۸). علاوه بر این افراد شاد وقایع را با دیدگاه مثبت تفسیر نموده و زیاد به شکست فکر نمی‌کنند و از فرصت‌های که به دست آورند و یا دیگران در اختیار آنان می‌گذارند به درستی استفاده کرده و خود نیز سعی می‌کنند که فرصت‌ها و نظریات جدید را در اختیار دیگران قرار دهند، که این کار زمینه‌های شکل‌گیری تصمیم‌گیری مشارکتی را در جوامع به خصوص در روستاها فراهم می‌نماید؛ و آنچه مسلم است اینکه چون افراد بانشاط از نظر ساختار فکری، قضاوت، تصمیمات رفتاری و انگیزش با افراد گوشه‌گیر تفاوت دارند و از بازدهی اجتماعی و شغلی بالاتری برخوردار

5 - Lourdes

6 - Ahmadi and Pirhayti

3 - Pedersen and Schmidt

4 - Peterson

5 - Lyubomirsky et al

هستند، بنابراین از روحیه بالاتری برای مشارکت برخوردار بوده و علاقمند به تشویق دیگران برای کارهای مشارکتی هستند (کوپلمن^۱، ۲۰۰۹، ص ۱۱).

مارتین وندریک^۲ و گریت ولت جر^۳ در تحقیق گسترده جهت برآورد میزان نشاط اجتماعی، گوشه‌گیری و روحیه مشارکت در روستاهای اتحادیه اروپا انجام دادند که آنها عوامل مؤثر بر میزان نشاط اجتماعی را از سال ۱۹۸۴ لغایت ۲۰۰۵ در این مناطق بررسی نموده تا بتوانند به طور دقیق رابطه بین نشاط اجتماعی را با میزان مشارکت یا گوشه‌گیری افراد در جامعه روستایی بررسی نمایند؛ و در نهایت آن‌ها به این نتیجه رسیدند که در روستاهایی که میزان نشاط اجتماعی بالاتر می‌باشد. گذشته از تمایل بیشتر افراد برای مشارکت در کارهای گروهی، میزان نفع طلبی شخصی افراد نیز از مشارکت پایین‌تر بوده و آنان بیشتر به دنبال چشم‌اندازهای بلندمدت برای خود و بقیه افراد هستند (کمیسون اروپا^۴، ۲۰۱۰). همچنین افراد بانشاط از ظرفیت بیشتری برای مقابله با مشکلات برخوردار هستند. از دیگر نتایج این پژوهش این است که افرادی که دلیل نشاط بالای خود را به خاطر درآمدهای مالی بیشتر اعلام کرده‌اند در مقایسه با افرادی که علت نشاط خود را توجه به سلامت و کیفیت زندگی خود اعلام کردند در زمینه مشارکت محتاطانه عمل کرده و اعلام کردند که در شرایط خاصی مانند نفع بردن از کار حاضر به مشارکت گسترده هستند (مارتین و گریت، ۲۰۰۶، ص ۸۸).

کریس و براین، نیز در تحقیق خود با نام «مشارکت و ارتباط آن با شادکامی» بیان داشتند که مشارکت در تصمیم‌گیری این پتانسیل را دارد که منجر به شادی بیشتر فرد شود؛ و خود مشارکت نیز تحت تأثیر سطح نشاط اجتماعی جامعه می‌باشد. بنابراین نتایج تحقیق شادکامی در سطح خانواده باعث روابط عاطفی پایدار و در سطح جامعه نیز باعث ارتقاء روابط اجتماعی و مشارکت اجتماعی خواهد شد. در نهایت آنان به بررسی نقش نشاط اجتماعی در میزان مشارکت سیاسی افراد پرداخته و به این نتیجه رسیدند سازمان‌های دولتی و غیردولتی می‌توانند با فراهم‌سازی زمینه‌های ایجاد نشاط اجتماعی میزان مشارکت افراد را در فعالیت‌های دموکراتیک افزایش داده و در نهایت باعث تعامل هرچه بیشتر شهروندان با مسئولان، ایجاد فرصت‌های جدید برای همگرایی اجتماعی و در نهایت باعث کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی شود (کریس و براین^۵، ۲۰۱۱، ۱۰۴-۹۰).

فتاحی و همکاران (۱۳۹۱) در تحقیقی تحت عنوان «بررسی رابطه کیفیت زندگی کاری، احساس شادکامی و تعهد سازمانی با بهره‌وری» که در بین ۲۵۴ نفر از کارکنان تعاونی‌های شهر کرمانشاه و با استفاده از آزمون پیرسن و آزمون T انجام دادند به این نتیجه رسیدند که کارکنانی که از میزان نشاط بالاتری برخوردار هستند، از انگیزه کاری بالاتری برخوردار بوده و موافقت و همراهی آنان با تغییرات بیشتر می‌باشد. آنان تمایل خود را برای مشارکت از طریق غیبت کمتر از کار و ارائه راهکارهای جدید نشان می‌دهند (فتاحی و همکاران، ۱۳۹۱، ۱۰-۱).

«بررسی رابطه بین رضایت شغلی و نشاط اجتماعی» عنوان تحقیق دیگری می‌باشد که توسط زارع شاه‌آبادی و همکارانش، در دبیران مقطع متوسطه شهر جیرفت صورت گرفته است، آنان به این نتیجه رسیدند که هرچه میزان

1 - Kopelman

2 - Maarten Vendrik

3 - Geert Woltjer

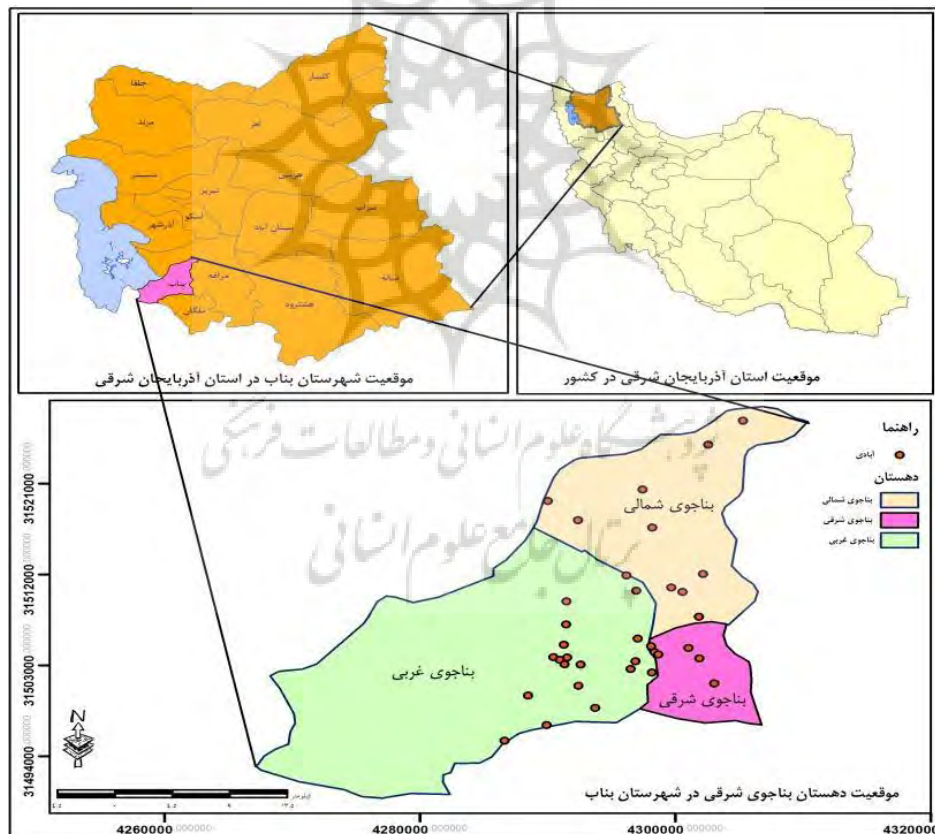
4 - European Commission

5 - Chris and Brian

نشاط اجتماعی بیشتر باشد به همان اندازه محیط کاری پویاتر شده و زمینه برای مشارکت افراد فراهم شده و آنان را در راستای دست‌یابی به اهداف سازمان تشویق می‌کند. همچنین زارع شاه‌آبادی و همکارانش به این نتیجه رسیدند که میزان نشاط و شادکامی حاصل از مشارکت کاری بین زنان و مردان متفاوت بوده که دلیل آن را نیز در چشم‌داشت‌های متفاوت زنان و مردان از شغل بیان نموده و در نهایت نتیجه‌گیری کردند که می‌توان با فراهم سازی زمینه‌ها و بسترهای لازم در محیط کار، میزان نشاط و مشارکت را در بین دبیران جیرفت افزایش داد. البته باید توجه نمود که میزان نشاط اجتماعی و مشارکت در مناطق مختلف متفاوت بوده که نیاز به انجام تحقیقات جداگانه می‌باشد (زارع شاه‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۱۸۸ - ۱۶۵).

محدوده مورد مطالعه

شهرستان بناب با وسعت ۷۷۹ کیلومترمربع در جنوب غربی استان واقع است. این شهرستان از یک بخش به نام مرکزی تشکیل و دارای ۳ دهستان می‌باشد، دهستان بناجوی غربی به مرکزیت روستای خانه‌برق جدید، دهستان بناجوی شرقی به مرکزیت روستای خوشه مهر و دهستان بناجوی شمالی به مرکزیت روستای روشت بزرگ قرار دارند؛ و جمعاً دارای ۲۹ روستا می‌باشد.

شکل ۱: موقعیت جغرافیایی دهستان بناجوی شرقی در شهرستان بناب

منبع: نگارندگان

دهستان بناجوی شرقی با پنج روستا در قسمت شرقی شهرستان بناب واقع شده است و این دهستان با مساحت

۷۴۸۰/۸۵۶ هکتار (۹/۶۹ درصد) کوچک‌ترین دهستان شهرستان بناب می‌باشد. (جدول ۱)

جدول (۱): مشخصات انسانی و اجتماعی دهستان بناجوی شرقی

نام آبادی	جمعیت	خانوار	بهد خانوار	باسواد مردان	باسواد زنان	درصد شاغلان مرد	درصد شاغلان زن	درصد بیکاری مردان	درصد بیکاری زنان
چلقایی	۴۶۶۲	۱۳۷۱	۳/۴۰	۴۱/۸۶	۳۴/۲۳	۹۵/۶۳	۴/۳۷	۱/۵۶	۰/۱۵
دیزج پروانه	۷۳۴	۲۱۳	۳/۴۵	۴۳/۷۶	۳۲/۴۸	۹۵/۵۱	۴/۴۹	۱/۷۳	۰/۷۷
خوشه مهر	۳۷۳۸	۱۰۸۶	۳/۴۴	۴۱/۵۵	۳۵/۵۴	۹۱/۱۶	۸/۸۴	۱/۲۷	۰/۲۷
تازه‌کند خوشه مهر	۱۷۳۶	۵۰۲	۳/۴۶	۴۰/۱۹	۳۴/۵۰	۹۰/۱۸	۹/۸۲	۱/۹۱	۰/۹۹
پنکی‌کند خوشه مهر	۱۰۸۵	۲۸۳	۳/۸۳	۴۱/۵۶	۳۵/۳۹	۹۰/۹۶	۹/۰۴	۱/۹۱	۰/۷۶

منبع: سالنامه آماری ۱۳۹۰

از لحاظ توزیع جمعیت، در دهستان بناجوی شرقی نسبت به جمعیت کل دهستان نیز ۶۰۶۸ نفر (۱۲/۱۶ درصد) مردان و ۵۸۸۷ نفر (۱۱/۷۹ درصد) زنان در پنج روستای این دهستان ساکن بوده و از این تعداد نیز ۵۰/۷۵ درصد را زنان و ۴۹/۲۵ درصد را زنان تشکیل می‌دهند.

مواد و روش

نوع تحقیق کاربردی و رویکرد حاکم بر فضای تحقیق توصیفی - تحلیلی و همبستگی می‌باشد در این تحقیق روش گردآوری داده‌ها برای پاسخگویی به سؤالات تحقیق در محدوده مورد مطالعه، به دو صورت اسنادی (داده‌های ثانویه) و پیمایشی (داده‌های اولیه) و ابزار مورد استفاده در روش پیمایشی پرسش‌نامه و مصاحبه بوده است جامعه آماری مورد نظر در این تحقیق روستائیان دهستان بناجوی شرقی از توابع شهرستان بناب می‌باشد. از تعداد کل جامعه آماری ۱۱۹۵۵ نفر که در پنج روستای این دهستان زندگی می‌کنند. با استفاده از فرمول کوکران ۳۷۲ نفر به روش تصادفی ساده به عنوان نمونه انتخاب گردیده‌اند؛ مطالعه پرسشنامه راهنما در منطقه مشابه جامعه آماری با تعداد ۵۰ پرسشنامه صورت گرفته و در پی آن روایی صوری پرسشنامه توسط متخصصان مورد تأیید و پایایی آن نیز با استفاده از فرمول کرونباخ آلفا، برای بخش‌های مختلف پرسشنامه تحقیق ۰/۸۹ الی ۰/۹۱ محاسبه شد. با توجه به اهداف و ماهیت تحقیق پرسشنامه‌های زیر مورد استفاده قرار گرفت:

۱- پرسشنامه مشخصات فردی که شامل سن، وضعیت تأهل، جنسیت، سطح سواد، درآمد، تعداد افراد خانواده، شغل و ...

۲- پرسشنامه سنجش شادکامی: برای این کار از پرسشنامه استاندارد شده آرگایل و کراسلند به نام پرسشنامه شادکامی آکسفورد استفاده شده است. این پرسشنامه دارای ۲۹ سؤال چهارگزینه‌ای که از ۰ تا ۳ امتیاز گذاری می‌شود، استفاده شده است. بدین ترتیب بالاترین نمره‌ای که آزمودنی می‌تواند در این مقیاس کسب کند، ۸۷ است که بیانگر بالاترین حد شادکامی بوده و کمترین نمره این مقیاس ۰ است که موید ناراضی بودن آزمودنی از زندگی و افسردگی فرد است. نمره بهنجار این آزمون بین ۴۰ تا ۴۲ است. آرگایل و همکاران پایایی پرسشنامه آکسفورد را به کمک آلفای کرونباخ ۰/۹۰ و پایایی باز آزمایی آن را طی هفت هفته ۰/۷۸ گزارش کرده‌اند.

۳- پرسشنامه مشارکت با ۳۰ سؤال در زمینه‌های میزان تمایل به مشارکت (۱۵ سؤال)، میزان علاقمندی برای حسب نوع مشارکت (۴ سؤال) و همچنین سؤال‌هایی در مورد تعداد دفعات مشارکت و دلایل مشارکت یا عدم مشارکت طراحی گردیده است. گویه‌های این پرسشنامه در قالب یک طیف چهار درجه‌ای (کاملاً مخالفم تا حدودی مخالفم تا

حدودی موافقم، کاملاً موافقم) درجه‌بندی شده‌اند. پایایی این پرسشنامه نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به دست آمد که در دامنه خوبی قرار داشت.

به طور کلی مراحل انجام تحقیق در این پژوهش مشتمل بر ۶ مرحله می‌باشد که با طراحی موضوع شروع شده و پس از تدوین مبانی نظری، گویه‌های مرتبط بانشاط اجتماعی و مشارکت روستائیان انتخاب شده و در نهایت داده‌های مورد نیاز از طریق منابع کتابخانه‌ای و توزیع پرسشنامه در محدوده مورد مطالعه گردآوری شده است و در نهایت در محیط spss اقدام به تجزیه و تحلیل داده با استفاده از آزمون‌های آماری تحلیل عاملی و رگرسیون گام‌به‌گام شده است و در نهایت نیز با توجه به نتایج به دست آمده از داده‌های پرسشنامه و همچنین ویژگی‌های اجتماعی، اقتصادی و محیطی منطقه پیشنهادهایی در جهت رفع مشکلات ارائه گردیده است. (شکل ۱)

شکل ۲: مدل اجرایی پژوهش منبع: نگارندگان، ۱۳۹۴

تجزیه و تحلیل یافته‌ها

نتایج توصیفی

همان‌طور که در جدول شماره ۲ نشان می‌دهد، افراد مورد مطالعه در چهار گروه سنی توزیع شده‌اند بیشتر افراد مورد مطالعه در گروه سنی ۴۴ - ۳۰ سال و کمترین آنها در رده سنی بیش از ۶۰ سال قرار دارند قرار دارند. ۵۶/۳ درصد پاسخ دهندگان را مردان و ۵۳/۷۴ درصد را زنان تشکیل می‌دهند. ۲۱/۵۰ درصد را افراد مجرد و ۷۹/۵۰ را افراد متأهل تشکیل داده‌اند.

جدول (۲): توزیع سنی پاسخگویان

متغیرها	فراوانی	درصد	فراوانی جمععی
۱۵- ۲۹	۱۰۰	۲۹/۶۵	۲۹/۶۵
۳۰ - ۴۴	۲۲۳	۵۹/۵۰	۸۹/۱۰
۴۵ - ۶۰	۲۴	۶۰/۴۰	۵۹/۵۰
۶۱ و بیشتر	۱۷	۴/۵۰	۱۰۰
جمع کل	۳۷۵	۱۰۰	-

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

افزون بر این، بیشتر درصد پاسخ‌دهندگان مطابق جدول شماره ۳ از نظر متغیر درآمدی در گروه درآمدی ۵۰۰ تا یک میلیون تومان و کمترین آنها در گروه بیش از یک و نیم میلیون تومان قرار دارند. از نظر تحصیلات ۱۳/۹۰ نفر دارای تحصیلات ابتدایی، ۲۹/۱۰ نفر دارای تحصیلات راهنمایی، ۴۵/۱۰ نفر مدرک دیپلم و ۱۲ درصد نیز دارای مدرک لیسانس و بالاتر هستند؛ از نظر گروه‌بندی شغلی نیز بدین صورت بوده که ۴۴/۹۱ درصد پاسخ‌دهندگان دارای شغل کشاورزی و دامداری، ۳/۱۱ درصد کارمند اداری، ۲۸/۳۰ درصد محصل و ۸/۵۰ درصد فرش‌باف، ۲/۹۰ مغازه‌دار و ۱۱/۳۰ درصد نیز در سایر کارها فعالیت دارند.

همچنین آمادگی پرسش شونده‌گان از نظر مشارکت در فرآیندهای برنامه‌ریزی توسعه روستایی نیز ۱۲ درصد اعلام کردند که در صورت نیاز کمک مالی خواهند کرد و ۵۷/۵۵ درصد نیز تمایل به مشارکت فکری دارند و ۲۰/۵۱ درصد نیز تمایل به مشارکت از نظر نیروی کار داشته و مابقی نیز که حدود ۱۰ درصد می‌باشد اعلام کردند که در هر صورت برای هر نوع مشارکتی که نیاز باشد آمادگی دارند.

نتایج پژوهش

در ادامه با توجه به تعداد زیاد متغیرهای مستقل، با استفاده از مدل تحلیل عاملی اقدام به کاهش داده و شناسایی ساختارها شده است اولین مرحله در تحلیل عاملی تشکیل ماتریس داده‌ها می‌باشد. ماتریس داده‌ها عبارت است از جدولی که ستون‌های آن شامل متغیرها و سطرهای آن شامل روستاهای دهستان مورد مطالعه خواهد بود.

جدول (۳): آزمون بارتلت و شاخص kmo (KMO and Bartlett's Test)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	0/663
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square 3251/138
	df 630
	Sig. 0/000

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

نتایج آماری حاصل از اجرای مدل تحلیل عاملی بر اساس شاخص‌های مورد مطالعه نشان می‌دهد که معیار Kmo برابر با ۰/۶۶۳ می‌باشد که تأیید کننده مدل تحلیل عاملی و بیانگر مناسب بودن آن برای پژوهش است.

محاسبه ماتریس همبستگی: با توجه به اینکه تحلیل عاملی از نوع R می‌باشد در مرحله بعد برای دانستن ارتباط درونی بین متغیرها از ماتریس همبستگی استفاده شده است که به دلیل حجم زیاد داده‌ها در اینجا آورده نشده است. استخراج عامل‌ها با استفاده از ماتریس همبستگی بین متغیرها به دست می‌آید که در مرحله بعد به آن پرداخته می‌شود.

استخراج عامل‌ها: در مرحله سوم با استفاده از ماتریس همبستگی، عوامل مشترک و اهمیت نسبی هر یک از متغیرها معلوم می‌گردد. سپس بردارهای ویژه برای تمامی مقادیر ویژه غیر صفر محاسبه می‌گردد. بردارهای ویژه در حقیقت مقدار بارگذاری متناظر با هر شاخص برای عامل مربوطه است که اصطلاحاً بار عاملی تعریف می‌شوند در تحلیل عاملی در اتصال شاخص‌ها با هم در عوامل شاخص‌هایی مورد استفاده قرار می‌گیرند که ضریب همبستگی آنها بالای ۰/۵ باشد. نتیجه حاصل از به کارگیری روش تحلیل عاملی، تقلیل شاخص‌ها در ۶ عامل است.

این شش عامل ۹۱/۴۱، درصد از تغییرات متغیرهای ۲۹ گانه را پوشش می‌دهند. که به ترتیب عبارتند از: داشتن احساس شادی در زندگی (۷۲ /۸۱ درصد)، رضایت بخش دانستن زندگی (۸۳/۱۹ درصد)، کنار آمدن راحت با

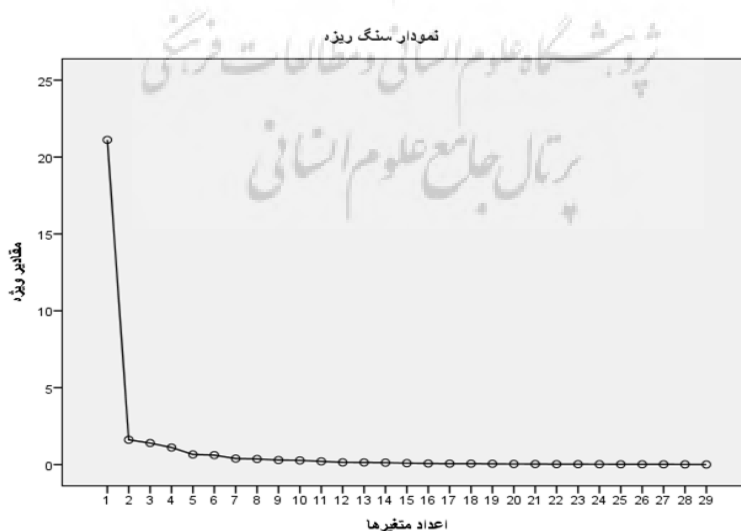
زندگی (۸۷/۰۲)، احساس توان و نیرو (۸۹/۲۹)، احساس هوشیاری در زندگی (۹۴/۴۱) درصد). با توجه به جدول شماره ۵ در این تحلیل با توجه به اینکه عامل اول به تنهایی ۷۲/۸۱ درصد از واریانس را توضیح می‌دهد به عنوان مهمترین عامل معرفی می‌گردد چرا که با ۲۹ شاخص بارگذاری شده بیشترین تأثیر را در بین عوامل شش گانه دارد و به عنوان عامل احساس شادی و نشاط در زندگی نامگذاری شده است که نشان‌دهنده وجود رابطه معنادار بین شاخص‌های قرار گرفته در این عامل می‌باشد. (جدول ۴).

جدول (۴): جدول مقادیر ویژه و واریانس متغیرهای وابسته

مدل	مجموع	واریانس	درصد واریانس	درصد تجمعی واریانس	مدل	مجموع	واریانس	درصد تجمعی واریانس
۱	۲۱/۱۱۶	۰/۸۰۷	۷۲/۸۱۵	۷۲/۸۱۵	۱۶	۰/۰۷۲	۰/۸۳۵	۹۸/۶۴۹
۲	۱/۶۱۲	۰/۰۷۹	۵/۵۶	۷۸/۳۷۵	۱۷	۰/۰۶۳	۰/۹۰۶	۹۸/۸۶۶
۳	۱/۳۹۹	۰/۰۸۴۱	۴/۸۲۴	۸۳/۱۹۹	۱۸	۰/۰۶۱	۰/۹۰۶	۹۹/۰۷۶
۴	۱/۱۰۹	۰/۰۸۹	۳/۸۲۴	۸۷/۰۲۳	۱۹	۰/۰۵	۰/۸۹۱	۹۹/۲۴۸
۵	۰/۶۵۷	۰/۰۸۷۲	۲/۲۶۷	۸۹/۲۹	۲۰	۰/۰۳۸	۰/۹۱۱	۹۹/۳۷۹
۶	۰/۶۱۶	۰/۰۸۷	۲/۱۲۵	۹۱/۴۱۵	۲۱	۰/۰۳۴	۰/۹۰۹	۹۹/۴۹۸
۷	۰/۳۸۸	۰/۰۷۲۶	۱/۳۳۹	۹۲/۷۵۴	۲۲	۰/۰۲۹	۰/۹۰۸	۹۹/۵۹۷
۸	۰/۳۶۳	۰/۰۷۸۸	۱/۲۵۲	۹۴/۰۰۶	۲۳	۰/۰۲۶	۰/۹	۹۹/۶۸۵
۹	۰/۲۹۳	۰/۰۹۱۷	۱/۰۱۱	۹۵/۰۱۷	۲۴	۰/۰۲۳	۰/۹۱۸	۹۹/۷۶۴
۱۰	۰/۲۷۱	۰/۰۹۵۳	۰/۹۳۶	۹۵/۹۵۲	۲۵	۰/۰۱۹	۰/۹۱۴	۹۹/۸۲۹
۱۱	۰/۲۰۹	۰/۰۹۱۳	۰/۷۲۱	۹۶/۶۷۴	۲۶	۰/۰۱۶	۰/۹۴۶	۹۹/۸۸۵
۱۲	۰/۱۴۳	۰/۰۸۷۱	۰/۴۹۴	۹۷/۱۶۷	۲۷	۰/۰۱۵	۰/۸۹۸	۹۹/۹۳۹
۱۳	۰/۱۴	۰/۰۸۸۴	۰/۴۸۴	۹۷/۶۵۱	۲۸	۰/۰۱۲	۰/۹۳۷	۹۹/۹۷۹
۱۴	۰/۱۲۵	۰/۰۸۰۴	۰/۴۳۲	۹۸/۰۸۳	۲۹	۰/۰۰۶	۰/۸۰۶	۱۰۰
۱۵	۰/۰۹۲	۰/۰۸۲۷	۰/۳۱۹	۹۸/۴۰۲				

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

نمودار سنگ‌ریزه از روی ستون مجموع جدول شماره (۴) ترسیم شده و جایگاه متغیرهای مستقل را برای قرارگیری در ترکیب نشان می‌دهد.

شکل (۳): نمودار سنگ‌ریزه مدل تحلیل عاملی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

دوران عامل‌ها: برای رسیدن به حالت مطلوب عامل‌ها را دوران می‌دهند تا ساختار ساده‌ای به دست آید. از میان روشهای دوران عامل‌ها از روش واریمکس استفاده شده است. چرخش عامل‌ها، درصد تجمعی تغییر توضیح داده شده با عامل‌های استخراجی را تغییر نمی‌دهد. اما باعث تغییر (با یکنواختی بیشتری) در میزان هر یک از عامل‌ها می‌شود. تغییر در کل واریانس تبیین شده هر عامل موجب تفسیر راحت‌تر نیز خواهد شد. در این پژوهش برای دوران ۶ عامل استخراج شده از روش واریمکس استفاده شده است. جدول ماتریس ترکیبات چرخش یافته نشان می‌دهد که ترکیب شش‌گانه از چه متغیرهایی برای تشکیل مدل استفاده نموده‌اند. نتایج جدول شماره ۶ نشان می‌دهد که ترکیب شماره یک بیشتر متغیرهای توان و نیرو (۰/۸۶۵)، شور و شوق (۰/۸۲۲)، ترکیب شماره دو بیشتر با متغیرهای کنار آمدن آسان با زندگی (۰/۷۱۴)، احساس لذت بردن از با دیگران بودن (۰/۶۵۸)، ترکیب شماره سه بیشتر با متغیرهای جذابیت داشتن اشیاء (۰/۸۸۹)، تنظیم بهتر وقت (۰/۷۳۶) و انجام داده بیشتر خواسته‌ها در گذشته (۰/۷۳۵)، ترکیب شماره چهار با متغیرهای احساس شادی (۰/۷۸۵) و اعتقاد به زیبا بودن دنیا (۰/۷۳۷)، ترکیب شماره پنج با متغیرهای خنده (۰/۸۶۲) و احساس هوشیاری (۰/۵۷۶) و در نهایت ترکیب شماره شش با متغیرهای خوش‌بین بودن (۰/۷۱۹) و رضایت از جنبه‌های زندگی (۰/۵۵۶) همبستگی شدیدی دارد. بنابراین پیشنهاد این ترکیبات استفاده از متغیرهای سیزده‌گانه فوق می‌باشد.

جدول (۵): جدول ماتریس ترکیبات چرخش یافته

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱	۰/۲۸۶	۰/۱۴۷	۰/۱۰۵	۰/۱۷۸۵	۰/۱۹۶	۰/۲۲۳	۱۶	۰/۶۹۲	۰/۲۰۸	۰/۲۰۹	۰/۵۱۶	۰/۱۳۷	۰/۱۷۱
۲	۰/۱۴۹	۰/۲۶۳	۰/۰۴۷	۰/۴۵۶	۰/۲۴۶	۰/۷۱۹	۱۷	۰/۷۰۷	۰/۳۰۹	۰/۱۹۹	۰/۱۱۲	۰/۴۶۱	۰/۲۴۵
۳	۰/۵۸۲	۰/۲۹۳	۰/۲۸۵	۰/۲۹۵	۰/۱۳۳	۰/۵۵۶	۱۸	۰/۲۷۷	۰/۵۷۷	۰/۳۵۰	۰/۳۶۷	۰/۴۷۹	۰/۱۸۹
۴	۰/۶۴۷	۰/۱۹۹	۰/۳۹۸	۰/۲۰۳	۰/۴۵۸	۰/۱۹۹	۱۹	۰/۸۲۲	۰/۳۰۶	۰/۱۴۴	۰/۱۲۸	۰/۲۸۹	۰/۱۵۹
۵	۰/۶۴۵	۰/۲۰۱	۰/۳۲۱	۰/۳۱۳	۰/۳۵۶	۰/۳۳۴	۲۰	۰/۵۱۵	۰/۲۳۴	۰/۷۳۵	۰/۲۹۷	۰/۰۸۶	۰/۰۲۳
۶	۰/۳۰۶	۰/۵۳۰	۰/۳۲۵	۰/۴۱۴	۰/۵۰۷	۰/۰۷۶	۲۱	۰/۵۱۰	۰/۲۳۷	۰/۷۳۶	۰/۳۰۰	۰/۰۹۴	۰/۰۵۰
۷	۰/۴۵۵	۰/۵۶۲	۰/۲۰۹	۰/۲۲۲	۰/۳۹۱	۰/۱۲۸	۲۲	۰/۲۵۸	۰/۶۵۸	۰/۳۴۹	۰/۲۴۳	۰/۴۷۵	۰/۱۹۷
۸	۰/۴۵۲	۰/۷۱۴	۰/۳۵۵	۰/۱۹۸	۰/۰۴۶	۰/۲۶۹	۲۳	۰/۴۴۵	۰/۴۵۴	۰/۴۲۲	۰/۳۵۱	۰/۳۲۷	۰/۲۸۳
۹	۰/۵۷۳	۰/۳۰۴	۰/۲۸۶	۰/۴۲۷	۰/۲۵۹	۰/۴۲۶	۲۴	۰/۶۱۸	۰/۳۰۴	۰/۱۹۶	۰/۳۷۵	۰/۳۳۶	۰/۴۰۷
۱۰	۰/۴۸۸	۰/۵۰۲	۰/۴۱۰	۰/۴۱۰	۰/۱۶۵	۰/۳۲۵	۲۵	۰/۳۸۹	۰/۴۰۶	۰/۵۵۲	۰/۱۴۸	۰/۴۸۲	۰/۲۲۵
۱۱	۰/۵۷۴	۰/۵۶۰	۰/۳۱۲	۰/۳۳۱	۰/۳۱۰	۰/۱۸۶	۲۶	۰/۲۰۴	۰/۵۹۱	۰/۳۵۲	۰/۵۱۲	۰/۳۰۸	۰/۲۸۸
۱۲	۰/۵۳۸	۰/۲۵۱	۰/۳۶۰	۰/۱۸۸	۰/۴۷۹	۰/۴۰۵	۲۷	۰/۳۲۱	۰/۱۶۱	۰/۰۳۸	۰/۲۲۲	۰/۸۶۲	۰/۱۰۱
۱۳	۰/۸۶۵	۰/۱۹۲	۰/۱۵۲	۰/۱۹۶	۰/۲۶۰	۰/۳۲۵	۲۸	۰/۵۹۹	۰/۳۴۸	۰/۲۲۱	۰/۵۳۵	۰/۱۲۸	۰/۳۲۷
۱۴	۰/۱۹۶	۰/۳۵۴	۰/۲۴۳	۰/۷۳۷	۰/۳۰۹	۰/۱۹۰	۲۹	۰/۰۱۲	۰/۲۳۰	۰/۸۸۹	۰/۰۳۲	۰/۱۲۶	۰/۲۰۴
۱۵	۰/۴۹۰	۰/۱۶۱	۰/۱۴۳	۰/۳۷۸	۰/۵۷۶	۰/۳۰۸							

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

در ادامه برای مدل‌سازی مقادیر متغیرهای نشاط اجتماعی که از روی پیش‌گویه‌های سیزده‌گانه انتخاب مدل تحلیل عاملی به دست آمده بودند، با استفاده از آزمون رگرسیون خطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. (جدول ۶)

جدول (۶): جدول برازش مدل در تحلیل رگرسیون خطی

مدل	مجموع مربعات	df	میانگین مربعات	F	Sig	R تعدیل شده
رگرسیون	۱۸۲/۶۰۷	□□	۱۴/۰۴۷			
باقی‌مانده	۲۶/۶۶۳	□□□	۰/۰۷۴	۱۹۰/۱۸۶	۰/۰۰۰	۰/۸۶۸
مجموع	۲۰۹/۲۶۹	□□□	-			

منبع: یافته‌های پژوهش

همان طور که از جدول فوق پیداست از آزمون F برای تحلیل واریانس استفاده شده. که بیانگر رد فرض صفر مبنی بر عدم صحت مدل برازشی است. همچنین ستون R تعدیل شده نشان می‌دهد که ۰/۸۶۸ یا به عبارتی نزدیک به تمامی تغییرات متغیر وابسته را در برابر متغیرهای مستقل تبیین نماید. در ادامه با استفاده از جدول ضرایب اقدام به اخذ آزمون تشخیص وجود هم خطی چندگانه در بین متغیرهای و همچنین تعیین معنی داری متغیر وابسته نسبت به متغیرهای مستقل نموده است (جدول ۷).

جدول (۷): جدول ضرایب مدل رگرسیون هم خطی

متغیرهای مستقل	sig	Beta استاندارد شده	مرتب‌ه صفر	نتایج وابسته	حد قابل قبول خطا	vif
مقدار ثابت	۰/۰۰۰					
احساس شادی	۰/۰۰۰	-۰/۰۷۱	۰/۷۴۹	-۰/۰۹۰	۰/۲۰۶	۰۴/۸۴۵
رضایت‌بخش دانستن زندگی	۰/۰۸۶	۰/۲۹۴	۰/۸۴۴	۰/۳۰۹	۰/۱۵۶	۶/۴۳۰
کنار آمدن راحت با زندگی	۰/۰۰۰	۰/۰۸۴	۰/۷۶۱	۰/۰۸۶	۰/۱۳۲	۷/۵۷۵
توان و نیرو	۰/۱۰۳	-۰/۳۳۲	۰/۶۱۱	-۰/۳۲۷	۰/۱۳۸	۷/۲۴۷
زیبا دانستن زندگی	۰/۰۰۰	-۰/۰۱۳	۰/۷۵۷	-۰/۰۱۵	۰/۱۵۹	۶/۲۸۷
احساس هوشیاری	۰/۷۷۶	۰/۲۰۱	۰/۷۴۲	۰/۲۱۸	۰/۱۵۸	۶/۳۴۳
داشتن شور و شوق	۰/۰۰۰	۰/۰۱۶	۰/۶۷۹	۰/۰۱۴	۰/۰۹۹	۱۰/۱۳۷
انجام کارهای مورد انتظار	۰/۷۹۳	-۰/۰۵۲	۰/۷۶۸	۰/۰۱۷	۰/۰۱۳	۷۴/۲۰۷
تنظیم راحت وقت	۰/۷۲۸	۰/۳۵۸	۰/۷۶۹	۰/۱۱۶	۰/۰۱۳	۷۴/۳۴۵
احساس لذت با دیگران بودن	۰/۰۲۸	-۰/۰۰۴	۰/۷۷۲	-۰/۰۰۳	۰/۰۶۲	۱۶/۰۰۹
زیبا دانستن دنیا	۰/۹۶۰	۰/۱۵۵	۰/۸۳۷	۰/۰۸۹	۰/۰۴۳	۲۳/۵۱۲
خنده	۰/۰۹۱	۰/۰۱۷	۰/۵۵۷	۰/۰۲۴	۰/۲۴۲	۴/۱۳۳
جذاب دانستن اشیاء	۰/۶۵۰	۰/۳۴۸	۰/۸۵۰	۰/۲۶۲	۰/۰۷۸	۱۲/۸۶۹

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۴

از تحلیل نتایج ستون بتای استاندارد شده می‌توان نتیجه گرفت که از بین متغیرهای مستقل به ترتیب متغیر تنظیم وقت با ۰/۳۵۸، جذاب دانستن اشیاء اطراف با ۰/۳۴۸ و احساس توان و نیرو داشتن با ۰/۳۲۴ بیش از دیگران بر میزان مشارکت تأثیر دارند؛ و تأثیر دیگر متغیرها نیز بیشتر در این متغیرها قرار گرفته‌اند. در ستون حد قابل قبول خطا نیز میزان تأثیر هر یک از متغیرها بدون در نظر گرفتن میزان تأثیرگذاری سایر متغیرها آورده شده است. ولی کوچک بودن نتایج در این ستون نشان از وجود تورم در مدل می‌باشد که در ستون vif آورده شده است. که برای برطرف کردن آن از رگرسیون گام به گام استفاده شده تا نتایج دقیق به دست آید. مطابق با جدول ضرایب رگرسیون گام به گام R تعدیل شده برابر است با ۰/۸۷۰ که در مقایسه با نتیجه رگرسیون خطی که ۰/۸۶۸ بوده بیشتر است و این به دلیل حذف بعضی از متغیرها از مدل می‌باشد.

در اولین مرحله از عملیات گام به گام، متغیر جذاب دانستن دنیا با ضریب همبستگی $R=0/850$ و ضریب تعدیل شده $R^2=0/721$ وارد مدل شده است و این بیانگر این است که با استفاده از واریانس ترکیب خطی متغیرهای مستقل موجود در معادله رگرسیونی، می‌توان ۷۲/۱ درصد از میزان مشارکت روستائیان در فعالیت‌های عمرانی را توضیح داد؛ و در گام دوم نیز، متغیر احساس شاد بودن در زندگی با ضریب همبستگی $R=0/885$ و ضریب تعدیل شده $R^2=0/782$ وارد مدل گردیده که به معنی توضیح ۷۸/۲ درصدی نقش شادکامی اجتماعی در میزان مشارکت افراد است و در مدل سه، متغیر تنظیم آسان‌تر وقت و زمان با ضریب همبستگی $R=0/991$ و ضریب تعدیل شده

$R^2=0/830$ و $R=0/920$ و ضریب تعدیل شده $R^2=0/847$ به دست آمده است و بیانگر این است که این متغیر به همراه سه متغیر قبلی وارد شده به مدل $84/7$ درصد ارتباط میان متغیرهای شادکامی و میزان مشارکت را توضیح می‌دهند. در گام پنجم مدل نیز متغیر احساس هوشیاری با ضریب همبستگی $R=0/929$ و ضریب تعدیل شده $R^2=0/862$ به دست آمده است. در مرحله ششم متغیر داشتن شور و شوق در زندگی با ضریب همبستگی $R=0/923$ و ضریب تعدیل شده برابر با $R^2=0/869$ به دست آمده است. مرحله هفتم متغیر انجام کارهای مورد انتظار در گذشته با ضریب همبستگی $R=0/933$ و ضریب تعدیل شده $R^2=0/871$ و در نهایت متغیر خنده با ضریب همبستگی $R=0/834$ و ضریب تعدیل شده $R^2=0/870$ به عنوان آخرین متغیر وارد مدل شده است. که در نهایت با ورود این هشت متغیر به مدل‌ها 87 درصد تغییرات متغیرهای مستقل بر روی میزان مشارکت روستائیان قابل تبیین می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه مشارکت افراد چه افرادی شهری و چه افراد روستایی و عشایر در روند توسعه و پیشرفت محل سکونت خود یکی از مقوله‌های بسیار مهم و اساسی بوده که کوشش‌های نظری و عملی بسیاری را به خود معطوف کرده است؛ و از سویی در تمامی سطوح مدیریت توسعه از اهمیت بالایی برخوردار است. از طرفی اهمیت جلب مشارکت‌های افراد در محیط روستاها و از آن جمله روستاهای شهرستان بناب بسیار با اهمیت‌تر از انجام پژوهش‌های صرف و بدون کاربردی کردن نتایج آن است زیرا این مسئله (مشارکت در توسعه روستاها)، محیط روستا را نه تنها تبدیل به محیطی پویا، خلاق و توسعه‌یافته کرده، بلکه می‌تواند روستائیان را در راستای برنامه‌های توسعه ملی قرار دهد. با وجود تحقیقات کمی که در خارج از کشور در مورد رابطه شادکامی اجتماعی و میزان مشارکت روستائیان صورت است و هم چنین به دلیل عدم وجود پژوهشی با این عنوان در کشور، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه شادکامی اجتماعی بر میزان مشارکت روستائیان در روند مدیریت روستایی صورت گرفته است. نتایج این پژوهش نشان داد که به ترتیب روستاهای خوشه‌مهر با $38/18$ ، روستای چلقای با $35/5$ ، دیزج پروانه با $34/3$ ، روستای تازه‌کند خوشه‌مهر با $30/15$ و در نهایت روستای ینگه‌کندی با $29/3$ قرار گرفته‌اند که با توجه به ساختار پرسشنامه شادکامی آکسفورد، همه این پنج روستای دهستان بناجوی شرقی از نظر میزان شادکامی در سطح پایین قرار گرفتند. که احتمالاً به خاطر افزایش هزینه‌های زندگی باشد. از دیگر نتایج پژوهش این است که بین سن و شغل افراد با میزان شادکامی اجتماعی آنان ارتباط معنی‌دار وجود دارد. که بیانگر اجرای برنامه‌های متناسب با سن و جایگاه شغلی و همچنین در نظرگیری سلیقه‌های اجتماعی گوناگون است.

در این پژوهش جهت تعیین سطوح توسعه یافتگی دهستان‌های استان آذربایجان غربی 36 متغیر نرم سازی شده با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی به 5 عامل معنی‌دار تقلیل یافت و سهم هر عامل در توسعه مشخص گردید بطوریکه شش عامل انتخاب شده توانایی تبیین $91/41$ درصد از متغیرهای شادکامی را دارد و همچنین با توجه به نتایج مدل تحلیل عاملی می‌توان فهمید که این درصد شامل متغیرهای احساس توان و نیرو، شور و شوق، کنار آمدن آسان با زندگی، لذت بردن از با دیگران بودن، جذاب دیدن اشیاء اطراف، تنظیم بهتر وقت خود، انجام کارهای مورد انتظار در گذشته، احساس شادی در زندگی، داشتن دید زیبا نسبت به جهان، خوش بینی، رضایتمندی از زندگی، خنده و

هوشیاری بیشتر از عوامل دیگر شادکامی در روند مشارکت تأثیرگذار هستند. بنابراین بهتر است از بین عوامل بیست‌ونه گانه مؤثر در میزان شادکامی و همچنین با در نظرگیری شرایط اقتصادی و اجتماعی روستاهای مورد مطالعه، تأکید بیشتر بر روی این متغیرها باشد.

در کل آنچه در زمینه نقش نشاط اجتماعی بر میزان مشارکت در روستاها مهم است اینکه بایستی در برنامه‌های اجرایی از بخشی‌نگری جدا خودداری نمود و با طراحی یک برنامه جامع که در آن انتظارات و خواست‌های همه گروه‌ها اعم از کودکان، نوجوانان و در کل تمامی گروه‌های سنی متناسب با جنسیت و هم چنین شناخت کافی از نقاط ضعف و قوت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و محیطی اقدام نمود.

منابع

- ازکیا، مصطفی؛ غفاری، غلامرضا (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی توسعه. تهران: کیهان.
- حیدری ساریان، وکیل (۱۳۹۳). اثرات سرمایه اجتماعی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: شهرستان مشکین‌شهر). فصلنامه توسعه اجتماعی. دوره. شماره ۴. صص ۲۸ - ۷.
- جمعه پور، محمود (۱۳۸۴). مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی روستایی، دیدگاه‌ها و روش‌ها. تهران: انتشارات سمت.
- خوش کش، ابوالقاسم (۱۳۸۶). روابط ساده و چندگانه پیشایندهای شخصیتی، شناختی، مذهبی با احساس شادکامی و تأثیر این متغیر بر عملکرد تحصیلی و سلامت روانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید چمران.
- رضادوست، کریم؛ فاضلی، عبدالله؛ مقتدایی، فاطمه (۱۳۹۳). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر میزان نشاط در استان خوزستان. فصلنامه توسعه اجتماعی. دوره ۸، شماره ۴. صص ۴۶ - ۲۹.
- رضوانی، محمدرضا (۱۳۸۳). مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی در ایران. تهران: انتشارات قومس
- زارع شاه‌آبادی، اکبر؛ ترکان، رحمت‌الله؛ حیدری، محمود (۱۳۹۱). بررسی رابطه میزان رضایت شغلی و نشاط اجتماعی در دبیران متوسطه شهر جیرفت. جامعه‌شناسی کاربردی. شماره ۴۸. صص ۱۸۸ - ۱۶۵
- طالب، مهدی؛ میرزایی، حسین؛ نادری، عفوآت (۱۳۹۱). ارزیابی نقش مشارکت در طرح‌های توسعه مناطق روستایی (بررسی موردی: طرح‌های تجمع مناطق روستایی). توسعه روستایی. دوره چهارم. شماره ۱. صص ۱۸ - ۱
- فتاحی، شهرام؛ رستمی، احسان؛ الماسی، مجتبی؛ کریمی، ستار (۱۳۹۱). بررسی رابطه کیفیت زندگی کاری، احساس شادکامی و تعهد سازمانی با بهره‌وری. همایش ملی فرهنگ‌سازی اصلاح رفتار اقتصادی در ایران امروز.
- کائوتری، هویین (۱۳۷۹). مشارکت در توسعه، ترجمه هادی غبرایی و داود طبایی. تهران: روشن
- موسوی‌نژاد، مقدم (۱۳۸۲). ساختارهای سنتی جذب مشارکت در اجتماعات روستایی، تحقیقاتی و بررسی موردی روستایی، ۵ (۱۹)، صص ۱۶-۴.
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۰). سرشماری عمومی نفوس و مسکن - شهرستان بناب. تهران: مرکز آمار ایران
- نوروزی، فیض اله؛ بختیاری، مهناز (۱۳۸۸). مشارکت اجتماعی و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن. فصلنامه راهبرد. شماره ۵۳. صص ۲۶۹ - ۲۴۹.
- هزارجریبی، جعفر؛ صفری شالی، رضا (۱۳۸۹). بررسی مفهوم شادکامی اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه رفاه و توسعه اجتماعی. شماره ۳. صص ۷۲ - ۳۱.

Ahmadi Gatab, T., & Pirhayti, S. (2012). The effect of the selected exercise on male students' happiness and mental health. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46. 2702-2705.

Chris.B, Brian.M (2011). Participation: The Happiness Connection. *Journal of Public Deliberation*. Volume 7. Issue 1. Article 9

- European Commission (2010). Social participation and social isolation. Eurostat: Methodologies and Working papers.
- Hills, P. & Argyle, M. (2011). The Oxford Happiness Questionnaire. *Personality and Individual Differences*. 33(7). 1073-1082.
- Kopelman, R.E. (2009). *Managing productivity in organization. A practical, people-oriented perspective*. New York: McGraw-Hill.
- Lourdes, R. Extremera, N. & Duran, A. (2012). Core self-evaluations, meta-mood experience, and happiness: Tests of direct and moderating effects. *Personality and Individual Differences*. 53, 207–212.
- Lyubomirsky, s., Sheldon, k.m., & Schkade, d. (2005). pursuing happiness: the architecture of sustainable change. *The General psychology*. 9(2). 111- 131.
- Marten, Geert's. (2006). *Happiness and Loss Aversion: When Social Participation Dominates Comparison*. Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit Institute for the Study of Labor McGraw. Hill Inc.
- Meyers, D. (2010). The friends, funds, and faith of happy people. *American psychology*. 55(1). 56- 67.
- Meyers, D. G. (2002). Happy and Healthy. *Social Science & Medicine*. 66 (8). 1750-1759.
- Misra, Supriti and Damodar Suar (2005). Development and Partnership. *Journal of Rural Development*. Vol. 24. No.4. Oct-Des.
- Oakley, P. and Marsden, D., (2013). *Strategies of Participation in Rural Development*. Publications of Village and Development. Translator: Mansour Mahmoudnejad.
- Pedersen P. J. Schmidt T. D. (2010). Happiness in Europe. Cross-country differences in the determinants of satisfaction with main activity. *Journal of Socio-Economics*. doi:10.1016/j.socec.2010.10.004.
- Peterson, C. (2009). *The future of optimism*. American psychologists, Publisher: Center of Researches and Survey of Rural Cases- Ministry of Agriculture. 55(1). 44-55.
- Wang, Xiaojun and Zhenrong Yu, (2008). *Steve Cinderdy, John Forrester*. Vol. 28. April.